

Ταυτότητα του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα – Κεντρικά συμπεράσματα

Identity indicators of the educational system in Greece - Main conclusions

α.α	Βασικά μεγέθη – Δείκτες συμμετοχής στην εκπαίδευση (%)	ΕΛ	ΕΥ28	Θέση	από τις
1	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού-φοιτητικού πληθυσμού (που φοιτούν/ έχουν εγγραφεί στις βαθμίδες ISCED0 έως& ISCED8 της εκπαίδευσης) ως προς το <u>συνολικό πληθυσμό/κατοίκους</u> της χώρας στην ΕΕ-28 (2017)	21,8	21,6	13η	28
2	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της <u>υποχρεωτικής εκπαίδευσης</u> ως προς το <u>συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό</u> στην ΕΕ-28 (2017)	47,6	54,0	18η	28
3	Ποσοστό του συνολικού βρεφικού-νηπιακού πληθυσμού της <u>ΠΡΩΪΜΗΣ & ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED01 & ISCED02) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	9,2	16,0	28η	28
4	Ποσοστό των νηπίων ηλικίας μεταξύ <u>4ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης</u> που φοιτούν στην <u>ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ</u> εκπαίδευση (ISCED02) ως προς τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες στο συνολικό πληθυσμό της χώρας/κάτοικοι στην ΕΕ-28 (2017) – <u>Στόχος ΕΕ-2020: τουλάχιστον 95%</u>	81,5	95,4	27η	28
5	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της <u>ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED1) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	27,7	26,5	16η	28
6	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της <u>ΚΑΤΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED2) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	13,8	18,8	23η	28
7	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της <u>ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED3) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	14,7	19,3	24η	28
8	Ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της <u>ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED3-Voc) ως προς το συνολικό μαθητικό πληθυσμό της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED3) στην ΕΕ-28 (2017)	28,8	47,8	23η	28
9	Ποσοστό του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της <u>ΜΕΤΑΔΕΥΤΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΜΗ-ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED4) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	3,3	1,5	5η	22
10	Ποσοστό του συνολικού σπουδαστικού πληθυσμού της <u>ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης <u>ΜΙΚΡΟΥ</u> κύκλου σπουδών (ISCED5) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	:	1,3	:	22
11	Ποσοστό του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της <u>ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης <u>ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ</u> κύκλου σπουδών (ISCED6) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	27,0	10,9	1η	28
12	Ποσοστό του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της <u>ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης <u>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ</u> κύκλου σπουδών (ISCED7) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	3,1	5,0	25η	28
13	Ποσοστό του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού της <u>ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης <u>ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ</u> κύκλου σπουδών (ISCED8) ως προς το συνολικό μαθητικό-φοιτητικό πληθυσμό στην ΕΕ-28 (2017)	1,2	0,7	3η	28
*	Ποσοστό των ενηλίκων (ηλικίας από 25 έως& 64ετών) που <u>συμμετείχαν</u> στην <u>εκπαίδευση & κατάρτιση</u> στην ΕΕ-28 (2019). - <u>Στόχος ΕΕ-2020: τουλάχιστον 15%</u>	3,9	11,3	25η	28

α.α	Βασικά μεγέθη – Δείκτης πρόωρης εγκατάλειψης της Ε&Κ των νέων ηλικίας <u>18-34 ετών</u>	ΕΛ	ΕΥ28	Θέση	από τις
1	Ποσοστό των νέων (ηλικίας από <u>18 έως& 24ετών</u>) που <u>πρόωρα εγκατέλειψαν την εκπαίδευση & κατάρτιση</u> στην ΕΕ-28 (2017). <u>Στόχος ΕΕ-2020: το πολύ 10%</u>	4,7	10,5	4η	28

α.α	Βασικά μεγέθη – Δείκτες μορφωτικού επιπέδου των νέων ηλικίας <u>30-34 ετών</u>	ΕΛ	ΕΥ28	Θέση	από τις
1	Ποσοστό των νέων (ηλικίας από <u>30 έως& 34ετών</u>) με μορφωτικό επίπεδο αποφοίτου <u>ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED5-8) στην ΕΕ-28 (2017). <u>Στόχος ΕΕ-2020: τουλάχιστον 40%</u>	43,1	41,6	17η	28
2	Ποσοστό των νέων (ηλικίας από <u>30 έως& 34ετών</u>) με μορφωτικό επίπεδο αποφοίτου <u>ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ & ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED3-Voc και ISCED4-Voc) στην ΕΕ-28 (2017)	23,4	32,0	17η	28
3	Ποσοστό των νέων (ηλικίας από <u>30 έως& 34ετών</u>) με μορφωτικό επίπεδο αποφοίτου <u>ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ & ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED3-Gen και ISCED4-Gen) στην ΕΕ-28 (2017)	21,6	10,5	4η	28
4	Ποσοστό των νέων (ηλικίας από <u>30 έως& 34ετών</u>) με μορφωτικό επίπεδο <u>έως&</u> αποφοίτου <u>ΚΑΤΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης (ISCED2) στην ΕΕ-28 (2017)	11,9	15,9	12η	28

α.α	Βασικά μεγέθη – Δείκτης ΕΑΣΙΕ 3α.1 μαθητών/-τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	ΕΛ	ΕΑΣΙΕ (*)	Θέση	από τις
1	Ποσοστό μαθητών/-τριών της <u>ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ & ΚΑΤΩΤΕΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ</u> εκπαίδευσης με <u>επίσημη διάγνωση</u> ως <u>μαθητών/-τριών με αναπηρία ή/και ειδικές μαθησιακές ανάγκες</u> σε 33 κράτη-μέλη του ΕΑΣΙΕ στην ΕΥΡΩΠΗ (2015)	2,7	6,6	31η	33

(*) Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ειδική & Συμπεριληπτική Εκπαίδευση (European Agency for Special Needs and Inclusive Education, EASIE)

α.α	Βασικά μεγέθη – Δείκτες δαπανών για εκπαίδευση	ΕΛ	ΕΥ28	Θέση	από τις
1	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018)	3,2	4,7	25η	28
2	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στην ΕΕ-28 (2018)	8,3	10,2	27η	28
3	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ & ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018)	1,3	1,5	19η	28
4	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ & ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ στην ΕΕ-28 (2018)	32,4	32,0	13η	28
5	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018)	1,2	1,8	24η	28
6	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ στην ΕΕ-28 (2018)	31,9	38,0	22η	28
7	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΜΗ-ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018). Οι δαπάνες της συγκεκριμένης βαθμίδας συμπεριλαμβάνονται στη ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	:	0,1	:	20
8	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΜΗ-ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ στην ΕΕ-28 (2018)	:	1,8	:	20
9	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018)	0,9	0,7	12η	28
10	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ στην ΕΕ-28 (2018)	15,6	15,9	18η	28
11	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης</u> στην ειδική κατηγορία πεδίο Έρευνα & Ανάπτυξη - R&D ως προς τις <u>συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης</u> στο πεδίο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ στην ΕΕ-28 (2018)	6,6	0,8	2η	28
12	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών των νοικοκυριών</u> της κατηγορίας ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018) – προσέγγιση Eurostat	1,5	0,5	3η	28
13	Ποσοστό των <u>συνολικών δαπανών των νοικοκυριών</u> της κατηγορίας ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 (2018) – προσέγγιση ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (31 κωδικοί δαπανών)	1,7	0,5	2η	28

α.α	Βασικά μεγέθη – Πληθυσμιακοί δείκτες και δείκτες <u>κοινωνικών ανισοτήτων</u> στη χώρα	EL	EU28	Θέση	από τις
1	Δείκτης εξάρτησης των νέων (young-age dependency ratio) στην ΕΕ-28 (2018) . Ο δείκτης εξάρτησης των νέων (young-age dependency ratio) αποδίδει την <u>ποσοστιαία αναλογία</u> του πλήθους των νέων κατοίκων ηλικίας έως& 14 ετών ως προς το <u>πλήθος</u> των κατοίκων της παραγωγικής ηλικίας (ηλικιακή ομάδα από 15 έως& 64 ετών) της χώρας	22,6	24,0	19η	28
2	Δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων (old-age dependency ratio) στην ΕΕ-28 (2018) . Ο δείκτης εξάρτησης των ηλικιωμένων (old-age dependency ratio) αποδίδει την <u>ποσοστιαία αναλογία</u> του πλήθους των ηλικιωμένων κατοίκων ηλικίας από 65 ετών & άνω ως προς το <u>πλήθος</u> των κατοίκων της παραγωγικής ηλικίας (ηλικιακή ομάδα από 15 έως& 64 ετών) της χώρας	34,1	30,5	3η	28
3	Ποσοστό πληθυσμού με αλλοδαπή υπηκοότητα επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας στην ΕΕ-28 (2018)	7,6	7,8	15η	28
4	Ποσοστό πληθυσμού με αλλοδαπή (εντός ΕΕ-28) υπηκοότητα επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας με αλλοδαπή υπηκοότητα στην ΕΕ-28 (2018)	25,9	44,0	22η	28
5	Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ηλικιακή ομάδα έως & 15 ετών στην ΕΕ-28 (2018)	33,2	23,8	3η	28
6	Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ηλικιακή ομάδα από 15 ως& 64 ετών στην ΕΕ-28 (2018)	35,3	22,2	1η	28
7	Ποσοστιαία αναλογία των ανισοτήτων των δεικτών προσδόκιμη διάρκεια σχολικής φοίτησης & μέση διάρκεια σχολικής φοίτησης στην ΕΕ-28 (2018)	12,4	5,9	3η	28
8	Ποσοστιαία αναλογία των ανισοτήτων του δείκτη ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα - ΑΕΕ σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης PPP \$ στην ΕΕ-28 (2018)	19,5	15,7	6η	28
9	Κατανομή του συντελεστή Gini στην ΕΕ-28 (2017) . Ο συγκεκριμένος συντελεστής αποτελεί το μέτρο της απόκλισης της κατανομής του εισοδήματος (ατόμων ή νοικοκυριών) μιας χώρας, από μια απόλυτα ίση (equal) κατανομή. Η τιμή 0 του συντελεστή αντιπροσωπεύει την απόλυτη ισότητα, ενώ η τιμή 100 αντιπροσωπεύει την απόλυτη ανισότητα στην κατανομή.	36,0	31,7	4η	28
10	Ποσοστό των νέων ηλικίας 15 έως& 24 ετών που βρίσκονται ταυτόχρονα ΕΚΤΟΣ απασχόλησης και ΕΚΤΟΣ εκπαίδευσης/κατάρτισης (δείκτης NEET) επί του εργατικού δυναμικού της ίδιας ηλικιακής ομάδας στην ΕΕ-28 (2018)	14,1	9,6	4η	28
11	Αναλογία των συνολικών δαπανών για ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ και ΥΓΕΙΑ ως προς τις ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ στην ΕΕ-28 (2018)	5,2	12,7	28η	28

Από την τεκμηρίωση των βασικών μεγεθών του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ έχει αποτυπώσει στις ετήσιες εκθέσεις του, και ιδιαίτερα από την παρούσα **Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2019-2020 (Μέρος Α)**, που τεκμηριώνει τη θέση του **ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος** μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ-28, όπου αποτυπώνεται σχεδόν το σύνολο των διαθέσιμων μεγεθών & δεικτών σε ευρωπαϊκό & διεθνές επίπεδο που αφορούν στο **μαθητικό-σπουδαστικό και φοιτητικό πληθυσμό του συστήματος** και τις **δημόσιες & ιδιωτικές δαπάνες για αγαθά & υπηρεσίες εκπαίδευσης** με περίοδο αναφοράς **2001-2018** σημειώνονται τα ακόλουθα:

□ Το σύστημα ως προς τις **εκροές** του (**απόφοιτοι** ανά πεδίο σπουδών – ταξινόμηση UNESCO) κινείται **αρκετά κοντά** στον **ευρωπαϊκό μέσο όρο**, με βελτίωση της αναλογίας των αποφοίτων στην κατηγορία **STEM (Φυσικές επιστήμες, Τεχνολογία, σπουδές Μηχανικού, και Μαθηματικά)** και με αξιοσημείωτη **εκπροσώπηση** των **γυναικών** στην κατηγορία. Υποεκπροσώπηση των γυναικών αποφοίτων καταγράφεται κυρίως στην **Ανώτερη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση (ISCED3-Voc)** και ελαφρότερα στους αποφοίτους **διδακτορικού κύκλου σπουδών (ISCED8)** της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αξίζει να σημειωθεί, ότι **δεν τεκμηριώνεται** ερευνητικά η άποψη ότι η «**εκπαίδευση δεν παρέχει στην αγορά στελέχη υψηλής & μέσης εξειδίκευσης**». Αντίθετα, το επίπεδο **τεχνολογικής εξειδίκευσης** της αγοράς δεν μπορεί να **απορροφήσει** τους **εξειδικευμένους αποφοίτους**, που είτε μεταναστεύουν, είτε απασχολούνται σε θέση εργασίας σχετική αλλά κατώτερη του επιπέδου εξειδίκευσης των σπουδών τους (**κάθετη αναντιστοιχία**), είτε απασχολούνται σε άσχετο με το επίπεδο εξειδίκευσης των σπουδών τους επάγγελμα (**οριζόντια αναντιστοιχία**), είτε καταλήγουν στην ανεργία.

Ωστόσο, ως προς τις **εισροές** του η εικόνα είναι διαφορετική:

□ Οι **δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για εκπαίδευση** στην Ελλάδα διαχρονικά **υπολείπονται** σημαντικά του **ευρωπαϊκού μέσου όρου**. Τόσο το **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων**, όσο και ο **Τακτικός Προϋπολογισμός** του **Υπουργείου Παιδείας** οριακά καλύπτουν τη λειτουργία του συστήματος. Ιδιαίτερα την περίοδο **2008-2018**, και οι δύο πηγές χρηματοδότησης καταγράφουν πρωτοφανείς **μειώσεις**. Η οριζόντια αυτή **μείωση** έχει σοβαρότατες συνέπειες στα **μικρότερα** μεγέθη του συστήματος, παρά το σημαντικό τους ρόλο στην **κοινωνική συνοχή** (προσχολική εκπαίδευση, εκπαίδευση αλλοδαπών & μεταναστών, ειδική αγωγή και συνεκπαίδευση) την ανάπτυξη της χώρας (επαγγελματική εκπαίδευση & κατάρτιση), ιδιαίτερα στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές της χώρας. Αξίζει να σημειωθεί ωστόσο η καταγραφόμενη **αύξηση** των **δημόσιων δαπανών για έρευνα & ανάπτυξη (R&D)** στην εκπαίδευση.

□ Οι **δαπάνες των νοικοκυριών** για εκπαίδευση στην Ελλάδα διαχρονικά **υπερέχουν** ιδιαίτερα σημαντικά του **ευρωπαϊκού μέσου όρου** και κυρίως αφορούν στην εξωσχολική υποστήριξη των μαθητών (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ή τις δαπάνες για εκπαίδευση μελών του νοικοκυριού σε άλλη πόλη από την έδρα του νοικοκυριού (κυρίως Τριτοβάθμια εκπαίδευση).

- ❑ Διαχρονικά (και κυρίως την περίοδο 2010-2018) καταγράφεται σημαντικό πρόβλημα στις **κτιριακές υποδομές** (συντήρηση, εκσυγχρονισμός, και ανέγερση νέων μονάδων), στον **εργαστηριακό εξοπλισμό**, στην **υλικοτεχνική υποδομή**, και στις δαπάνες για απαραίτητα **αναλώσιμα υλικά εργαστηρίων και μονάδων** σε όλες τις βαθμίδες, υποβαθμίδες και τύπους μονάδων στο σύστημα. Στην **Τριτοβάθμια εκπαίδευση** η κατάσταση της επάρκειας των υποδομών έχει αποτυπωθεί σε πολυετή συστηματική αξιολόγηση της **ΑΔΙΠ** σε επίπεδο τμήματος, ενώ στην **Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια (Γενική & Ειδική) εκπαίδευση** το ΚΑΝΠΕ/ΓΣΕΕ διαχρονικά έχει αποδείξει την οριακή **επάρκεια** των μονάδων τους σε **αίθουσες ανά τμήμα, εργαστήρια, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, βιβλιοθήκες κ.α** στο σύνολο των **περιφερειακών ενοτήτων** της χώρας. Τέλος, και ως προς την **Προσχολική εκπαίδευση** σημειώνεται ότι τα **τμήματα νηπίων & προνηπίων** στεγάζονται κυρίως στα κτίρια των **Δημοτικών** σχολείων της χώρας.
- ❑ Διαχρονικά (και κυρίως την περίοδο 2010-2018) καταγράφεται σημαντική **γήρανση** του **εκπαιδευτικού και λοιπού διοικητικού & εργαστηριακού προσωπικού** σε όλες της βαθμίδες της εκπαίδευσης, που οφείλεται κυρίως στην αδυναμία του κράτους να προσλάβει **μόνιμο εκπαιδευτικό και λοιπό διοικητικό & εργαστηριακό προσωπικό**. Επιπλέον, αναλογική **γήρανση** καταγράφεται και στον πληθυσμό των **αναπληρωτών εκπαιδευτικών**, ο αριθμός των οποίων αναγνωρίζεται πλέον από το **Υπουργείο Παιδείας** ότι έχει υπερβεί τις **40.000** (**Προσχολική- Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση**).
- ❑ Επίσης διαχρονικά το εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει αναπτύξει ένα **αξιόπιστο** σύστημα **εισαγωγικής επιμόρφωσης, επιστημονικής επικαιροποίησης**, και **ανάπτυξης-ενδυνάμωσης** του εκπαιδευτικού, εργαστηριακού, ειδικού επιστημονικού και λοιπού προσωπικού στις μονάδες της **Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας (Γενικής & Ειδικής) εκπαίδευσης**.
- ❑ Είναι πλέον επιτακτική η ανάγκη αξιολόγησης, αναδιαμόρφωσης, εκσυγχρονισμού **ισότιμα & κατ' αντιστοιχία** του **παιδαγωγικού πλαισίου αναφοράς**, των **προγραμμάτων σπουδών**, του περιεχομένου των **μαθησιακών αντικείμενων**, των **διδακτικών υλικών και εγχειριδίων** (πολλαπλές πηγές αναφοράς και δραστηριοτήτων) και ευρύτερα του **υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού** (μαθησιακών αντικείμενων & εργαστηρίων), με πρόβλεψη επικαιροποίησης και ψηφιακής αξιοποίησης τους ανά πενταετία, και αναγνωρίζοντας στους εκπαιδευτικούς **σαφείς και κατοχυρωμένους βαθμούς ελευθερίας** στην **προαγωγή του εκπαιδευτικού έργου**. Η επαγγελματική εκπαίδευση καταρτίζει νέους τεχνολόγους με από καιρό ξεπερασμένα εγχειρίδια.
- ❑ Τέλος, διαχρονικά η **νομοθέτηση** στον **τομέα της εκπαίδευσης** γίνεται χωρίς **στρατηγικό σχεδιασμό** παραβιάζοντας κατ' εξακολούθηση τη φιλοσοφία του **Νόμου 1566/1985**, αλλά και την **αρχή της διαβούλευσης** και την **αρχή της καλής νομοθέτησης**, που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση μιας δίκαιης και αποτελεσματικής λειτουργίας της πολιτείας. Πληθώρα νόμων, προσθηκών, τροπολογιών του **Υπουργείου Παιδείας** υπερβολικά σε έκταση (πλήθος κεφαλαίων, άρθρων & σελίδων), συχνά με τη διαδικασία του κατεπείγοντος ή και με ΠΥΣ, όπως και παραπομπές πλήθους κρίσιμων αποφάσεων σε **Υπουργικές αποφάσεις**, καθιστούν το νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης δαιδαλώδες και στην πράξη ακατάληπτο στους εκπαιδευτικούς και στον πολίτη.

Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος το εκπαιδευτικό σύστημα, ως προς τη διαχρονική λειτουργία του, εμφανίζεται:

- ❑ **αναποτελεσματικό** στο να διασφαλίσει **ισότιμα και κατ' αντιστοιχία κριτήρια ποιότητας** στη λειτουργία όλων των τύπων μονάδων/ιδρυμάτων στις βαθμίδες του,
- ❑ **αδύναμο** να αντιμετωπίσει με σχέδιο έκτακτες **κοινωνικές και εκπαιδευτικές προκλήσεις** ώστε να μην τρέχει πίσω από τα γεγονότα (βλ. καμπάνια σχολικού εκφοβισμού *Bulling*, μέτρα προστασίας των μονάδων στην πανδημία Covid19, προσαρμογή εκπαιδευτικής λειτουργίας σε περιβάλλον τηλεκπαίδευσης κ.α.) και
- ❑ **φοβικό** στην υιοθέτηση (γενίκευση) κάθε **καινοτομίας** στην οποία πειραματίστηκε και αξιολόγησε ως θετική (Ολοήμερο σχολείο, Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Αγωγή Καταναλωτή, Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ-Εκπαίδευση & Πολιτισμός, Διαπολιτισμική εκπαίδευση, εκπαίδευση των Ρομά κ.α.).

Στην ουσία, το εκπαιδευτικό μας σύστημα τόσο στην κατακόρυφη όσο και στην οριζόντια ανάπτυξη του επικεντρώνεται στη μεταφορά: «**της μέγιστης δυνατής πληροφορίας ανά μονάδα χρόνου, στη μικρότερη δυνατή ηλικία, κι όποιος τα καταφέρει**».

Αυτή η άρρητη παθογόνος διαστροφή του συστήματος, ακυρώνει το **παιδαγωγικό** πλαίσιο αναφοράς της σχολικής κοινότητας, και συμβάλει στη διεύρυνση των **κοινωνικών ανισοτήτων**, υποτιμώντας τις **γεωγραφικές, μορφωτικές, αναπτυξιακές** και άλλες **ιδιαιτερότητες** των μικρών **τοπικών κοινωνιών**.

Το όραμα μας για την εκπαίδευση διεκδικεί ένα δημοκρατικό, σύγχρονο, ποιοτικό εκπαιδευτικό σύστημα με αίσθηση δικαίου, έγνοια και φροντίδα για την άμβλυση υπαρκτών κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Ένα αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα με πολλαπλές επιλογές, διαδρομές και δυνατότητες, τόσο για την τυπική εκπαίδευση, όσο και για τη δια βίου εκπαίδευση, σε κάθε γωνιά της χώρας, προσβάσιμο από κάθε πολίτη.